

وهرچهرخان : بۆلای راست... بۆ لای چهپ..!

(له پەراوێزی نارهزایهتی یه کانی کریکاران له ئیسپانیا)

(موزه فەر عبدالله)

شەپۆلی بومە لەرزەکە ی ئیتالیا کە لە دوو مانگی رابردوودا ئەو وولاتە ی له ژێر پێ ی سەرمایه داری دا ههژاند له م ماوه یه دا گه یشته ئەلمانیا و فەرهنسا و ئیستاش وا دلی خو سیه ئەزناری له چەنگ دایه و یه کیك له گه وره بهرپرسیانی پۆلیسیش له نیو سهرکوتی کریکاراندا دلی له لیدان و کهوت و گیانی له دهست دا .

ئەمڕۆ له زۆربە ی شارە کانی ئیسپانیا سەدان ههزار کریکار دهستیان داوه ته نارهزایهتی له دژی ئەو هیرشه درن دایهتی یه ی که حکومه ته کە ی ئەزنار کردویه تی یه سهربان . به تابه تی بۆ سهر بیکاران و ئەو کریکارانه ی که دهست له کار ده کیشنه وه وه بههره مند نابن له هیچ بیمه یه ک . هه لبه ت ئەم هیرشه که له ژێر ناوی زیاد کردنی فرسه تی کاره ، گه وره ترین هیرشه بۆ سهر کریکارانی بیکارو له سهر کار .

ئەم نارهزایه تیانه که شیوازی جواری جواری له خو ی گرتوه ، له لایه ن یه کیتی یه کریکاری یه کانه وه بانگه وازی بۆ کراوه و رابه ری ده کریت ، وه له ۸۰٪ کریکاران دهستیان له کار کیشاوه ته وه . ئەم نارهزایه تیانه زۆربە ی ناوه نده سهره کی یه کانی کاری کرتۆته وه . ههر له هاتوچۆ ی هه وایی و زهوی و ده ریایی و خزمه ت گوزاری یه کانی ترو خو یندن و راگه یانندن و ده یان مه یدانی تری به رهه م هینان، به راده یه ک که کاریگه ری ته وای داناه له سهر ئەوه ی که کۆنگره ی لوتکه ی سهرانی یه کیتی ئەوروپا ماوه ی چهند سعات دوا بکهوی که له شاری ئەشپیلیه ساز ده کریت . وه ک ئاماژه مان پێ دا به ته نها له و شاره ۱۰۰ ههزار کهس نارهزایه تیانه دربرپوه . ئەم نارهزایه تیانه ئەوه نده گه وریه که کاریگه ری له نارهزایه تی یه کانی سالی ۱۹۹۶ ی ئەو وولاته زیاتره . به و راده یه ی که خودی ئەزنار ، که به یه کیك له سهرۆکه راسته وه وه کان داده نری ، رای گه یاندوه که ئەمه نارهزایه تی نی یه به لکو جولانه وه یه کی سیاسی راسته وخو یه له دژی ده و له ت . به پێ ی هه و له کان خو ییشانده ران هه ولیان داوه که ئەو ناوه ندانه ی کارو شو یینه گشتی یه کان داخه ن که ئیلترامیان به بانگه وازی نارهزایه تی یه وه نه کردوه . به م شیوه یه تیک هه لچون بووه له نیوان کریکاران و پۆلیس و ۴۵ کهس دهست گیر کراون و پۆلیسیش بیندار بووه .

بەپراي من ئەم ھاوتەريپى يەي ئەم دوو شەيۋلەي وەر چەرخانى راست و چەپ لە ئاستى سەرەووە خواریەو لە ئايندەيەكى نزيكدا رووداوى سەرسورھينەتر ديتتە پيشەوہ .ھەرۆك سەرەتايى سەدەي بيست و دەورانى جەنگى جەھانى يەكەم .

لە دەورانى دوو دەيەي سەدەي بيست قەيرانى سەرمایەدارى كە بە دوای خوۋى دا جەنگى جەھانى يەكەمى هينا ، وەرچەرخا بو قەيرانى شورشگيرانە و هينى سېھەم لە نيو مەعمەعەي هينزە جوړو جوړەكانى بوژووازي بە شيوہيەكى سەرسورھينەر و چاوەپروان نەكراو _ھەرۆك ئەنگلز پيش بينى كرد لە پيش سەرەتايى سەدەي بيست _ ھاتە مەيدان و بوو ھۆي روودانى شورشى ئوكتوبەر كەئەمەش بوو ھۆي دابەش كردنيكى سياسى و ئابورى نوي لە ئاستى جەھاندا. بە ووتەي لينين بوژووازي لەسەرەوہ نەيدەتوانى و جەماوەريش لە ژيەرەوہ تەحمول و قەبوليان نەدەكرد لەوہ زياتر . بەلام پيوستە راستى بەكى تر بوتري ئەويش ئەويە كە كون تيكردنى ئەم بالۆنەي سەرمایە پەيوەست نى يە بەوہوہ لە كوۋ قەيرانەكە زور قولە دەبيت لەوى كوني تى بى نەخپەر !. چونكە سەرمایە سەرەپراي بوونى سنورەكان و سەرەپراي ھەولدان بو سېرنەوہي سنورە پوالتى يەكان لە گوڭشەو كەنارەكانى جەھان بە پى ي ھەولەكانى جەھانگيرى ، بەلام لە ناوەرۆكدا سەرمایەو سەرمایەرداى يەك سيستەمى ئابورى و كۆمەلایەتى و سياسى يەو مل ملانى ي نيوان خودى خيزانى خويان ھيچ لەم ناوەرۆكە ناگۆري .

جەھانى ئەمروڭ لە ساىەي ھەمان سەرمایەدارى بە ناوەرۆك يەك و بە شيواز جياواز نيشانەكانى ئەوہي لە خوۋى ھەلگرتووە كە ئيتز رەوتە ناوەندەكان لەسەرەوہ ناتوان لە دەسەلات دا بيت . پيوستى بە راستى سەرەپروہ . ھاوكات لە ژيەرەوہش خەلك ئەو بارودۆخە نە تەحمول دەكەن و نە قەبولى دەكەن . ئەمەش خود بە خود يانى وەرچەرخانى قەيرانى ئابورى و سياسى بە قەيرانى شورشگيرانە . ووتەكەي ئەزنا ئەمرو بو خوڭپيشاندەرانى ئيسپانياو جوړج بوش بو خوڭپيشاندەران لە ئەلمانياو برليسكونى بو كريكارانى ئيتاليا و رووداوەكانى ئەرجەنيتن و ئيران و روسياو زورى تر دەرخەرى ئەو قەيرانەيە بو قەيرانى شورشگيرانە .

پيم وايە كە مارشە چەند مليون كەسى يەكانى ئايارى ئەمسال لە شارەكانى ئەوروپا و ھەردوو ئەمريكاو ئوستراليا و بەشيك لە ئاسيا نيشانە سەرەتايى يەكانى رەوہو ئەم وەرچەرخانەن و